

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

35208
35209
35210

Sayı : 54045643/610.23
Konu : Soru Önergesi

03.01/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 13.12.2013 tarihli ve 43452547-120.07.154802 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan, Uşak Milletvekili Dilek Akagün YILMAZ'a ait 7/35208, İstanbul Milletvekili Melda ONUR'a ait 7/35209 ve İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin TANRIKULU'na ait 7/35210 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER

Bakan

EKLER:

- 1-Görüş 7/35208 (2 sayfa)
- 2-Görüş 7/35209 (2 sayfa)
- 3-Görüş 7/35210 (2 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi

:Dilek AKAGÜN YILMAZ

Uşak Milletvekili

Esas No

:7/35208

İktidarınız döneminde Tekel İşletmeleri satıldıktan sonra devletin tütün piyasasından tamamen çekilmesi ile üreticiler tütün tüccarlarının insafına terk edilmiştir.

Destekleme alımlarının kaldırılması, girdi fiyatlarının artması ve tütün fiyatlarının düşük kalması nedenleri ile tütün üretiminde büyük oranlarda azalmalar yaşanmıştır.

Tüm zorluklara rağmen tütün ekimi yapan çiftçilerimizin tütünleri tüccar tarafından zamanında alınmamakta, üstelik ürün kalitesinin düşüklüğü vb. gerekçelerle düşük fiyattan ödeme yapılacağı belirtilmekte ve üreticiler çaresiz bırakılmaktadır.

Tütüncülüğü bırakmak zorunda kalan vatandaşlarımız aileleriyle birlikte kentlere göçmekte ve düşük ücretli işlerde çalışmak durumunda kalmaktadırlar. Bu çerçevede;

SORU 1) Uşak ili Ulubey ve Eşme ilçelerinde olduğu gibi bazı yörelerde tütün alımının tüccarlar tarafından geciktirilmesinden kaynaklanan üretici mağduriyetlerini gidermeyi düşünüyor musunuz?

CEVAP 1) Ülkemizde tütün ve tütün mamullerinin üretimine, iç ve dış alım ve satımına ilişkin usul ve esaslar 03/01/2002 tarihli ve 4733 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiş, tütün piyasası serbest rekabet kuralları çerçevesinde liberalize edilmiştir.

Türkiye’de tütün üretimi, 4733 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde 2002 yılından itibaren üretici ile alıcının piyasada serbestçe bir araya gelerek karşılıklı sözleşme imzalamaları doğrultusunda gerçekleşmektedir. Üretici ile alıcı arasında akdedilen sözleşmelerin içeriği, 08/12/2013 tarihli ve 6051 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulu Kararı ile belirlenmiştir. Anılan sözleşmenin 5/B maddesi “Tütünler alıcı tarafından hazırlanacak program çerçevesinde en geç üretimi izleyen yılın mart ayı sonuna kadar teslim alınır. Taraflardan birinin gerekçeli olarak başvurması halinde Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu bu süreyi uzatmaya yetkilidir.” hükmünü içermekte olup, alıcı firmalar sözleşmenin bu hükmü çerçevesinde üretici tütünlerinin alımını, kırım ve kurutma işlemlerinin tamamlandığı Ekim ayı başı ile takip eden yılın Mart ayı sonu arasında uygun gördükleri herhangi bir tarihte gerçekleştirmektedir. Firmalar tarafından tütünlerin teslim alınması işlemleri genellikle, tütün üretiminin imzalanan sözleşmelerdeki miktarlardan daha az gerçekleştiği yıllarda Ekim, Kasım veya Aralık aylarında, tütün üretiminin sözleşme miktarlarından daha fazla gerçekleştiği yıllarda ise üretimi takip eden yılın Ocak, Şubat veya Mart aylarında yürütülmektedir. Diğer bir ifadeyle, piyasa serbest rekabet kuralları çerçevesinde çalıştığından, arzın talebi karşılamadığı yıllarda tütün alımları, sözleşmede yer alan nevi fiyatları dikkate alınmadan, hatta sözleşmede yer alan en yüksek nevi fiyatının da üstünde bir fiyattan ve olabildiğince erken bir zamanda gerçekleşmekte, tütün üretiminin sözleşme miktarlarından daha fazla olduğu, arzın talebin üstünde olduğu yıllarda ise üretilen tütünün kalitesi dikkate alınarak o kaliteye tekabül eden sözleşmedeki fiyattan ve olabildiğince geç tarihlerde yapılmaktadır.

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Dolayısıyla yürürlükteki mevzuat hükümleri dikkate alındığında, tütün alımlarının 31 Mart 2014 tarihine kadar herhangi bir zamanda yapılmasının önünde hukuki bir engel bulunmadığı gibi, hâlihazırda alıcı firmalar sözleşme yaptıkları üreticilerden teslim alacakları tütünlerin bedellerinin büyük bölümünü avans olarak üreticilere ödemiş durumdadır.

SORU 2) Üretim girdilerinin artmasına rağmen tütün fiyatlarının aynı oranda artmaması ve keyfi bir şekilde tüccarlar tarafından çok düşük fiyattan alınması nedeniyle üreticileri korumak için bir girişimde bulunacak mısınız?

CEVAP 2) Tütün alımları üretici ile alıcı arasında akdedilen ve yukarıda bahsedilen Tütün Üretim ve Alım-Satım Sözleşmesi hükümleri çerçevesinde gerçekleşmekte olup, tütünlerin fiyatı anılan sözleşmenin 8'inci maddesindeki nevi tanımları dikkate alınarak 4'üncü maddesindeki nevi fiyatları doğrultusunda hesaplanmaktadır. Üreticinin tütünlerine değerinin altında bir fiyat verildiği kanaatini taşıması durumunda, anılan sözleşmenin 7/F maddesindeki hükümler kapsamında itiraz hakkı bulunmakta olup, üreticinin bu hakkını kullanması durumunda itiraza konu tütünler Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumunda görevli bir tütün eksperinin başkanlığında alıcı ve üretici temsilcilerinden oluşan heyetçe incelenerek itiraz karara bağlanmaktadır.

SORU 3) Tütün üreticisinin kaderini tamamen piyasa koşullarına ve tüccarların insafına bıraktığınızda Türkiye'de tütün üretiminin tamamen sona erebileceğini ve bu nedenle ülke ekonomisinin ciddi olarak zarar göreceğinin farkında mısınız?

CEVAP 3) Türkiye'de 2002 yılına kadar devam eden tütünde devlet destekli üretiminden kaynaklanan sorunların bertaraf edilmesi amacıyla politika değişikliğine gidilmiş, 4733 sayılı Kanunla tütün piyasası serbest rekabet kuralları çerçevesinde liberalize edilmiş olup, zamanla arz-talep mekanizmasının üretimi dengeleyeceği düşüncesiyle, üretim planlaması, arazi tahdidi yapma ve kota koyma ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

Kanunun Geçici 1/B maddesindeki "2002 ve müteakip yıllar tütün ürünü için destekleme alımı yapılmaz." hükmüne istinaden, Tekel Genel Müdürlüğünün devlet nam ve hesabına yaptığı destekleme alımlarına son verilmiştir. Kanunda tütün üretimine sınırlama veya yasaklama getiren herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

Bu çerçevede devletin tütün üretimindeki fonksiyonu sona ermiş, ancak piyasada alıcısı olan veya ihraç kabiliyeti olan tütün çeşitlerinin yine talep edilen miktarlarda özel sektör firmalarınca sözleşmeli olarak üretilmesine devam edilmiştir. Kamunun tütün üretiminden çekilmesi bu sektörün denetimsiz kaldığı veya "tüccarın insafına bırakıldığı" anlamını taşımamaktadır. 2002 yılından itibaren 4733 sayılı Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkartılan ikincil düzenlemeler doğrultusunda, tütünün tarlaya dikilmesinden sigara fabrikalarına satılincaya veya ihraç oluncaya kadarki sektörün tüm aşamaları Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumunca düzenlenmekte, gözlemlenmekte ve denetlenmektedir.